

Nauja kapaviečių tvarkymo „mada“: nuo verslo iki abejingumo

Jau keletą metų stebime besikeičiantį Lietuvos miestų kapaviečių vaizdą: didžiulės akmenų plokštės aklinais užklijuoja amžinybėn iškeliavusių tautiečių palaidojimo vietas. Pastaruoju metu kapavietėms skiriamas vis mažesnis plotas, ypač privačių bendrovių tvarkomose teritorijose. Bet net ir tą mažą žemės lopinėlių artimieji stengiasi greičiau uždengti iš toli atkeliavusio akmenų plokštėmis.

Kiekviena civilizacija visais laikotarpiais turėjo savą mirusiųjų pagerbimo tradiciją, laidojimo apeigas ir kapaviečių tvarkymo būdą. Per šimtmetį nuėjome kelią nuo medinių kryžių romantiškose didelių medžių paunksmėse iki kalvio kaltų liauno metalo to paties kryžiaus modifikacijų ant kuklaus akmenėlio, nuo sovietmečio akmenų luitų arčiau valdžios buvusiems iki standartinių pjauto akmenų paminklėlių. Gyvenimui vis labiau materialėjant siekiu matyt tampa vieną kartą ir visiems laikams skirtas *Pro Memoria*, išlaisvinantis nuo reikalo rūpintis pagarbą ir jausmus išėjusiajam turinčia parodyti kapaviečių ir jų sodmenų priežiūra.

Skirtingų spalvų ir atspalvių granito plokštės klijuojamos ir ant esamų kapaviečių, daugelis iš jų yra stilingi savo laikmečio ženklai, nuo gerai išsilaukusių kuklių pokario ir skoningų 6 – 7 deš. vyravusių modernizmo kompozicijų iki kuklesnių paminklėlių kaimų ir miestelių kapinaitėse. Įsivaizduojant, kiek Lietuvoje yra kapinių ir kiek juose esamų palaidojimo vietų, lengva suprasti, kad tai puiki greito verslo šaka – nei projektų, nei derinimo su antkapius galbūt projektavusiais autoriais, tereikia išpjauti ir uždengti. Už 8 – 12 kv. m. ploto kapavietės uždengimą 3 cm storio granito plokšte prašoma 3 – 4 t. Eur. Dėl to matyt aktyviai stengiamasi įvairiausių reklamų būdu tautiečiams įbrukti mintį, kad tai labai praktiška, išlaidos greitai „atsiperka“ ramybe dėl kapavietės tvarkymo ir pagaliau užmarštimi, ir dargi yra gražu, taigi visiems reikia taip ir daryti. Dėl pastarojo dalyko mes retai diskutuojame ir dar rečiau sutariame, tačiau akivaizdu, kad iš ramybės parko kapinės verčiamos akmenų plokščių ir betono džiuaglėmis, kur vis mažiau vietos gamtai, o galų gale ir žmogui, tiek gyvam, tiek mirusiam. Tai atspindi šiuolaikinio miesčionio vertybių orientaciją, kur stiklas ir betonas, sintetika ir dirbtinumas yra kasdien matoma estetikos norma.

Antkapis Palangos kapinėse 2022 m. Aut. nuotr.

Kai vyksta sparti miesto ir priemiesčio urbanizacija ir aplink gausu aktyvios „ramybę garantuojančios“ reklamos, o aplinkos kūrimo ir tvarkymo specialistai tyli, suprantama, kodėl kai kas pasiduoda apgalėtina mada tampančiai tendencijai visomis priemonėmis dengti natūralų žemės paviršių, ir mūsų

miestų ir miestelių kapinės, anksčiau buvusios ramybės oaze, dėl trinkelų, akmens plokščių, asfalto ir kitų mūsų civilizacijos ženklų tampa panašios į miestų betono džiungles.

Pateiksiu tris pragmatiškus ir ne tik argumentus plačiai publikai: A. **Kaina**: už kapavietės uždengimo akmens plokštę kainą pasamdytas prižiūrėtojas ravės ir laistys jūsų mikroskopinio dydžio antkapio gėlyną bent 30 metų; B. **Ilgaamžiškumas ir priežiūra**: didelė akmens plokštė, ypač jei ant jos ir vaikštoma, mūsų klimato gresia skilimu ir dar didesniais jos remonto rūpesčiais; blizgus granitas, ypač tamsus, reikalauja nuolatinio valymo, nes ant jo matomas menkiausias šapelis; C. **Estetika**: kapinės turėtų būti miesto ar miestelio ramybės parkas su minimalia statybos medžiagų ir technologijų invazija, kad įsiliėtų į esamą kraštovaizdį arba jį kurtų.

Tikiuosi šiomis mintimis paskatinti artimųjų atmintimi besirūpinančius kreiptis į kraštovaizdžio architektūros specialistus, kurie, esu tikras, patars, kaip skoningai ir saikingai pagerbti išėjusius artimuosius, išsaugoti senąsias kapaviečių tradicijas ir ramybės vietas dvasiškai. Daugelis LKAS narių yra rengę projektus ir teikę konsultacijas šiuo klausimu, todėl interesantus iš visų šalies miestų kviečiame drąsiai kreiptis. Atestuotų LKAS narių sąrašą rasite svetainėje: <https://www.lkas.lt/surask-krastovaizdio-architekta/>

Gintaras Stauskis, LKAS pirmininkas

2022 liepa